

DOKUMENTY

Pápežská rada pre kultúru

KULTÚRA A VIERA

Vol. XIX. – N. 3/2011

Najnovšie vydanie časopisu je venované ázijskému kontinentu a prináša články o rôznych podujatiach, do ktorých bola zapojená Pápežská rada pre kultúru (PRpK) v uplynulom období. Informuje tiež o návšteve jej predsedu kardinála Ravasiho v Arménsku a v Nemecku. V závere prináša upútavky na nové knihy z oblasti viery a kultúry a príhovor Svätého Otca Benedikta XVI. pri otvorení výstavy *Jas pravdy, krása lásky*, ktorú pri príležitosti 60. výročia jeho kňazskej vysviacky pripravili šesťdesiat významní umelci z rôznych štátov a rôzneho umeleckého zamerania.

V úvodníku sa Mons. Savio Hon Tai-Fai SDB, sekretár Kongregácie pre evanjelizáciu národov, zamýšľa nad otázkou, či viera a kultúra patria k sebe. Používajúc pre ne metaforu tanca, rozvíja našu predstavivosť, pričom nás pozýva, aby sme si predstavili harmonickú vzájomnú súčinnosť viery a kultúry. Keď dvaja partneri tancujú spolu, sú jasne odlíšení ako dvaja, ale pohybujú sa spolu ako jeden celok v tom istom rytme a podľa tej istej hudby. Ich rozdielnosť sa neriadi divergenciou, ale konvergenciou. Každý z nich sa správa nesebecky, aby pomohol tomu druhému tancovať spoločne, čo možno najlepšie a najelegantnejšie. Keď spolu tancujú, harmónia a vzájomné dopĺňovanie sa stáva ich spoločným cieľom. Autor v závere uzatvára, že viera a kultúra môžu naozaj nádherne „tancovať“ spolu, a to prekvapujúcim spôsobom. Dôkazom takéhoto spoločného „tanca“ a vzájomného pôsobenia viery a kultúry bolo aj stretnutie veľvyslancov ázijských štátov pri Svätej stolici v marci 2011, ktoré usporiadala Pápežská rada pre kultúru. Jej predseda, kardinál Ravasi, poukázal na sedem zásadných prvkov, ktoré podľa Mahatmu Gándhího ničia spoločnosť: politika bez princípov, bohatstvo bez práce, inteligencia bez múdrosti, obchodovanie bez morálky, veda bez ľudskosti, náboženstvo bez viery a láska bez obety. Mons. Barthélemy Adoukonou z Beninu (sekretár PRpK) vo svojom príspevku zdôraznil veľký význam *Interkultúrnosti* a poukázal na to, že v kontexte globalizácie je namiesto eurocentrickej kultúry potrebná pre ľudský rozvoj multikultúrna konvergencia. Kardinál Telesphore Placidus Toppo, arcibiskup Ranchi (severovýchodná India) sa vo svojom článku zamýšľa nad kmeňovými kultúrami v Indii, ktoré boli premenené evanjeliom. Kmene majú svoju vlastnú kultúru, ktorej neoddeliteľnou súčasťou sú kmeňové náboženstvá. Kmeňové náboženstvo zahŕňa celý život a je vnútorne spojené so štruktúrami, fungovaním

a existenciou partikulárnej komunity, či už ide o rodinu, klan alebo etnikum. Takéto náboženstvo má komplexný charakter a vyznáva Najvyššie bytie, ktoré je stvoriteľom vesmíru. V kmeňovom ponímaní existuje veľké množstvo duchov, niektorí sú dobrí, niektorí sú zlí. Človek musí prinášať obety duchom – dobrým, aby mu pomohli, zlým – aby sa pred nimi chránil. Duchovia slúžia Najvyššiemu bytiu, od ktorého pochádza ich existencia a sú prítomní v prírode ako rieky, lesy, hory, háje. Zaujímať sa možno všimnúť blízkosť kmeňovej náboženskej kultúry a kresťanstva. Biblický základ kresťanstva je kmeňovou skutočnosťou, veď aj Židia boli rozdelení na kmene. A práve z tohto dôvodu ich prví misionári, ktorí prišli do kontaktu s domorodými kmeňmi a ich kultúrou v Chotanagpure, nazývali *naturaliter christiana* – „kresťania od prirodzenosti“. Veľmi známym a úspešným misionárom v tejto oblasti bol belgický jezuita, P. Constant Lievens, ktorý spolu so svojimi spoločníkmi prišiel k týmto kmeňom r. 1885. Vtedy tam bolo 56 katolíkov. Už o sedem rokov tam žilo 80.000 pokrstených katolíkov. Ako to dosiahol? Keďže domorodci mali ťažkú sociálnu situáciu, P. Lievens ich denne hodiny a hodiny počúval, naštudoval si miestne zákony a dával im cenné rady. Pochopil, že kmeňom boli upierané ich práva, pretože miestni sudcovia nepoznali ich jazyk a často sa mýlili. Lievens radil ľuďom, naučil ich pravdivo a čestne predstaviť svoj spor, poukázal na fakty a dôkazy a presvedčil ich, že spravodlivosť možno dosiahnuť. Ľudia začali postupne vyhrávať svoje spory a misionár si takto získal dôveru. Ľudia zo svojej skúsenosti zistili, že Lievens a jeho spoločníci boli božími ľuďmi a až potom im mohli misionári ohlasovať evanjelium Ježiša Krista. Tak sa uskutočnil zázrak premeny kmeňov v Chotanagpure (India), ktoré dnes tvoria početnú katolícku komunitu.

Keď sa pozeráme na kmeňové kultúry, nemôžeme opomenúť premeny, ktoré prinieslo kresťanstvo. Kmene boli zvlášť vnímavé na Evanjelium. Katolícke spoločenstvo potrebuje podľa kardinála zintenzívniť pastoračnú prácu medzi týmito ľuďmi, venovať pozornosť ich potrebám a otázkam spravodlivosti, ktoré sa bytostne dotýkajú ich života. To v sebe obsahuje postoj hlbokého rešpektu k ich tradičnému náboženstvu a jeho hodnotám; potrebu naučiť ich, aby si vedeli pomôcť sami, aby mohli pracovať a zlepšovať svoju existenčnú situáciu a stali sa evanjelizátormi svojej kultúry a spoločnosti.

-sg-

ZAHRANIČNÉ BISKUPSKÉ KONFERENCIE

COMECE a OCIFE

Europe Infos

N. 144/2011, Brusel, Belgicko

Aktuálne číslo časopisu o dianí v rámci Európskej únie je k dispozícii na internetových stránkach (www.europe-infos.eu) i v pdf formáte, a to v troch jazykových verziách (nemecky, anglicky, francúzsky). Úvodník sa venuje zoskupeniu G20 a summitu v Cannes. Ide o najväčšiu globálnu platformu, skupinu najväčších ekonomík sveta, reprezentovanú ministrami financií a guvernérmi centrálnych bánk, tj. členských 19 štátov a jednotného vnútorného trhu Európskej únie. Na pravidelných stretnutiach sa tiež zúčastňujú ich najvyšší exekutívni predstavitelia – predsedovia vlád či hlavy štátov. Celkovo predstavujú ekonomiky G20 85% svetového hrubého domáceho produktu, 80% medzinárodného obchodu a 2/3 svetovej populácie. Článok sa nevyhýba kritike zoskupenia, jednak z hľadiska jeho legitimity, jednak jeho politických priorít. Organizácia, ktorá totiž sama rozhoduje o svojom zložení, nutne vyvoláva diskusie o svojej zákonitosti. G20 nemá chartu a jej stretnutia sa konajú doslova za zatvorenými dverami. Čo je však tiež dôležité poznamenať je fakt, že záverečné vyhlásenie zo summitu vo francúzskom Cannes predstavuje jasný posun vpred. Navrhuje koherentné nástroje na boj s krízou a podporu chudobných. Presadzovanie jednotlivých opatrení je však ešte pred nami. Viac o zoskupení G20, či aktuálnej situácii prináša spomínaný článok.

Ďalší z článkov *Europe Infos* sa zameriava na oblasť bioetiky – konkrétne ide o prípad Brüstle a komerčné využitie ľudských embryí. COMECE privítala rozhodnutie Európskeho súdneho dvora, že nie je možné patentovať ľudské embryá ani bunky, ktoré z nich pochádzajú. Čo je však pozoruhodné, samotný výskum s ľudskými embryami zakázaný nie je, len jeho komerčné využitie.

Očakáva sa, že toto súdne rozhodnutie Európskeho súdneho dvora bude mať vplyv aj na ďalšie oblasti, pri ktorých zohráva úlohu ochrana ľudskej dôstojnosti. To sa týka európskej podpory výskumu a inovácie, ktorého nový rámcový program pre obdobie rokov 2014–2020 sa bude prejednávať od decembra.

Vynára sa tiež otázka, či je vhodné financovanie výskumných projektov, ktoré z právnych dôvodov nie sú inovatívne ani z hľadiska trhového hospodárstva, ani nie sú ekonomicky efektívne, čo sa týka prínosu pre spoločnosť, a práve v období krízy je celkom nezmyselné plytvať obmedzenými prostriedkami. -Ph-

Konferencia biskupov Talianska

Notiziario CEI

N. 3/2011

Spravodajca č. 3/2011 publikuje Posolstvo k Šiestemu dňu ochrany stvorenstva (slávi sa v Taliansku 1. septembra) na tému: „Vychovávajme k pohostinnosti v pohostinnej krajine“, ktoré spoločne vydali dve komisie CEI: Komisia biskupov pre sociálne problémy a prácu, pre spravodlivosť a pokoj a Komisia biskupov pre ekumenizmus a dialóg. Ide o mimoriadne aktuálnu tému v súčasnom cirkevnom a kultúrnom kontexte. Posolstvo je rozdelené na štyri časti a nadväzuje na minulo-ročné posolstvo pod mottom: „Ochraňovať stvorenstvo pre napomáhanie pokoja“. Zároveň sa nesie v duchu Pastoračných smerníc talianskeho episkopátu pre toto desaťročie, ktoré sú zamerané na výchovu k dobrému života podľa evanjelia, v ktorých sa o.i. uvádza: „Kresťanské spoločenstvo ponúka svoj prínos a nabáda všetkých k tomu, aby sa spoločnosť stávala čoraz viac blahodarnou pôdou pre výchovnú činnosť (*Educare alla vita buona del Vangelo*, 50).

Deň ochrany stvorenstva je príležitosťou, aby sme sa vnútorne zahĺbili do dejín a znovu objavili korene solidarity, vychádzajúc od Boha, ktorý stvoril človeka na svoj obraz a podobu a prikázal mu, aby vytvoril zo zeme pohostinnú záhradu, ktorá by bola odrazom neba a pokračovaním diela stvorenia (porov. *Gen 2, 8-15*). Sväté písmo opisuje, ako Boh umiestnil človeka do raja Eden, aby ho obrábal a strážil. Zadarmo mu zveril zem, aby človek mohol uskutočniť Boží plán – vládnuť nad svetom nezištne, sväto a spravodlivo, a aby dospel až k tomu, že sa skrze milosť stane v Ježišovi Kristovi adoptívnym synom (porov. *Ef 1, 5*).

Človek je schopný prijať každú ľudskú bytosť ako brata, pretože Božia láska vyliata skrze Ducha v jeho srdci, ho uschopňuje milovať a odpúšťať, zrieknuť sa seba samého, prijať bližného, uskutočňovať spravodlivosť a pokoj (porov. *Caritas in veritate*, 28). Práve srdce človeka

má byť formované k pohostinnosti a prijatiu, predovšetkým pokiaľ ide o samotný život, až po stretnutie a prijatie každej konkrétnej bytosti, bez toho, aby sme odmietli niekoho z našich bratov. Svätý Otec pripomína: „Ak sa stratí osobná a sociálna vnímavosť na prijímanie nového života, ochabujú aj iné formy prijímania druhých, osožné v sociálnom živote. Prijímanie života posilňuje morálne energie a uschopňuje na vzájomnú pomoc“ (*Caritas in veritate*, 28). V tomto svete – zdôrazňujú talianski biskupi – sa pohostinnosť stáva v určitom zmysle konkrétnou mierou ľudského rozvoja, čnosťou, ktorá rozsieva semeno solidarity do tkaniva spoločnosti, vnútorným a vonkajším ukazovateľom plánu lásky, ktorá zjavuje tvár Boha Otca. Keď sa človek stáva pohostinný, svojimi skutkami vlastne priznáva každej osobe právo, nachádzať svoj domov v samom srdci Boha.

Cez svoju výchovnú činnosť chce byť Cirkev svedkyňou Božej lásky, pričom sa sama obetuje: keď prijíma chudobného a núdzneho, keď sa usiluje o spravodlivejší, pokojnejší a solidárnejší svet, keď odvážne a prorocky bráni život a práva každej ženy a každého muža, osobitne cudzincov, prisťahovalcov a ľudí marginalizovaných, keď ochraňuje všetky stvorenia a keď sa zasadzuje za ochranu

stvorenia“ (porov. *Educare alla vita buona del Vangelo*, 24).

Vychovávať k pohostinnosti – pokračujú talianski biskupi – počnúc od ochrany stvorenia znamená viesť ľudí k týmto trom myšlienkam: ide predovšetkým o pestovanie postoja vďačnosti Bohu za dar stvorenia; ďalej o osobné prežívanie zodpovednosti za to, aby stvorenie bolo čoraz krajšie; a nakoniec o to, aby sme sa stali podľa vzoru Krista autentickými svedkami nezištnej služby každej ľudskej osobe. Týmto spôsobom umožní ochrana stvorenia – opravdivá škola pohostinnosti – stretnutie rôznych kultúr, rôznych národov a nakoniec v rôznych náboženstiev, pričom rešpektuje identitu každého. Zároveň bude viesť všetkých k tomu, aby vzrastali vo vzájomnom poznávaní sa, v bratskom dialógu a širšej spolupráci.

Cirkev musí neustále ohlasovať Ježiša Krista, Božie Slovo, ktoré sa stalo človekom, a ktorého prítomnosť nám dovoľuje rozpoznať Boží obraz v človeku a vo vesmíre, pretože „všetko povstalo skrze neho a bez neho nepovstalo nič.“ (*Jn 1, 3*). Práve v Kristovi sa solidarita stáva vzájomnou, uskutočňovanie lásky vytvára z nás bratov, chráni sa identita a dôstojnosť každého človeka, človek je motivovaný k zmenám v spoločenskom živote. -sg-

Nemecká biskupská konferencia

Cirkevné pracovné právo

Die Dt. Bischöfe Nr. 95/2011

Predkladaná brožúrka obsahuje zbierku dôležitých noriem, predpisov a textov z oblasti cirkevného pracovného práva v Katolíckej cirkvi platných k 1.8.2011. Ide napr. o „Vyhlásenie nemeckých biskupov k cirkevnej službe“ či „Základné predpisy“, ďalší z dokumentov sa týka pracovníkov a zamestnancov v cirkevnej službe a obsahuje

vyhlásenie Stálej rady Nemeckej biskupskej konferencie týkajúce sa nezlučiteľnosti Zákona o partnerstvách rovnakého pohlavia s vernosťou cirkevným nariadeniam. „Súčasťou brožúrky sú tiež krátke vysvetlenia k jednotlivým nariadeniam. V prípade ďalších zmien v zákone sa plánuje vydať aktualizovaná publikácia. -fh-

Nemecká biskupská konferencia

Vnútrocirkevná komunikácia Čechov, Slovákov a Rómov

Wissenschaftl. Arbeitsgruppe für weltliche Aufgaben

Autormi publikácie je tím odborníkov zo Slovenska, Českej republiky a Nemecka. Tak v Českej republike ako i na Slovensku existuje mnoho zaujímavých aktivít zameraných na pastoračiu Rómov, avšak doposiaľ tu absentovalo vedecké vyhodnotenie výsledkov dosiahnutých v tejto oblasti. Štúdia na úvod predstavuje projekt a výber skúmaných lokalít. Samotný prieskum sa konal formou kvalitatívneho interview jednak s člen-

mi skúmaných rómskych komunít v Českej (Ostrava, Benátky nad Jizerou) a Slovenskej republike (Košice – Luník IX, Jarovnice, Novosad), jednak s cirkevnými pracovníkmi činnými v pastoračii týchto rómskych komunít. Nasledujúca kapitola štúdie oboznamuje s charakteristikou skúmaných miest a komunít, ďalšia sa zameriava na analýzu výsledkov prieskumu, záver tvoria odporúčania a podnety v oblasti pastoračie. -fh-

ZAHRANIČNÉ PERIODIKÁ

Schweizerische Kirchen-Zeitung

N. 45- 47/2011

Úvodník jedného z predkladaných čísel periodika upriamuje pozornosť čitateľov na dôležitosť zodpovednosti kresťanských politikov. Článok predovšetkým upozorňuje na čnosť múdrosti, ktorá by nemala absentovať. Kresťanský politik by sa nemal báť riskovať – často síce nejde o život, no ide o stratu politických úradov. Napokon je dôležité sa jasne prezentovať v diskusiách o hodnotách. Kresťanským politikom by nemalo stačiť zabezpečiť požiadavky a práva občanov, mali by byť „prorockým ostňom“ bojujúcim za práva najslabších, najzraniteľnejších. Ďalší príspevok ča-

sopisu sa poukazuje na možnosti využitia krátkych videospotov v pastoračnej službe. Na konkrétnych príkladoch sú uvádzané a ďalej rozoberané ich pozitíva.

Youcat – katechizmus pre mladých, vydaný na jar t.r. Rakúskou biskupskou konferenciou a preložený do 13 jazykov, má za cieľ osloviť mladých a dať im ďalšie podnety v oblasti viery. Článok mapuje históriu katechizmu a napokon spomína pozitíva i hranice samotného *Youcat*. Zaujímavým je fakt, že na tvorbe tohto katechizmu sa podieľalo 65 mladých z rôznych kontinentov. **-lh-**

Vision 2000

Obdobie krízy

N. 6/2011, Rakúsko

Aktuálne číslo rakúskeho časopisu *Vision 2000* sa zameriava na krízu v rozličných formách a podobách. Jeden z príspevkov zdôrazňuje potrebu pokory a náboženskosti, ktoré krízu pomôžu prekonať. Ďalší sa zaoberá krízou pravdy. Biskup Andreas Laun v ňom hovorí o skutočnej cirkevnej reforme, kde je dôležité dať viac priestoru Bohu miesto posilňovania ľudskej moci. Článok s názvom „Kríza Cirkvi – skutočne?“ sa zamýšľa nad „Výzvou k neposlušnosti“ – tohoročnou iniciatívou skupiny rakúskych kňazov a diakonov.

Článok jednak prináša vysvetlenia k jednotlivým časťam spomínanej výzvy vo svetle Cirkvi a Katechizmu a zároveň upozorňuje na fakt, že mládež v Rakúsku okruhu „cirkevných reformátorov“, ale zhromažďuje sa okolo Petra, skaly, putuje do mariánskych svätýň a možno ju stretnúť cez týždeň v kostoloch na bohoslužbách či pri adorácii. O vytrvalosti vo viere prináša Rakúšanom svedectvo Slovenka, Zuzana Babálová, matka ôsmich detí, ktorá bola činná v podzemnej Cirkvi. **-lh-**

RENOVABIS

Bosna a Hercegovina

Ost – West Europäische Perspektiven, N. 4/2011

Séria článkov tohto časopisu nás zavedie do regiónu Európy, ktorý je poznačený protirečeniami a konfliktami, do tzv. „balkánskej oblasti“. Práve tu sa nachádza Bosna a Hercegovina plná napätia. Jedným z dôvodov je historické pozadie krajiny. Ďalším bosniacka vojna v deväťdesiatych rokoch 20. storočia. Zakončením tejto

vojny sa však nepodarilo prekonať ani etnické napätia, ani politický antagonizmus, čo viedlo k hospodárskej agónii. Ďalšími témami sú potreba reformy ústavy, či európska integrácia, katolícke školstvo, mimovládne organizácie i občianske aktivity v krajine a tiež písmenko „a“ v názve krajiny. **-lh-**

Ak máte záujem o celé znenie textov obráťte sa na Mgr. Ľubicu Hricovú, adresa: hricova@kbs.sk

Informačný list zhotovili: ThLic. Anton Ziolkovský, PhD., preklady: Ing. Mgr. Mária Spišiaková, Mgr. Ľubica Hricová, Mgr. Stanislav Gábor, grafická úprava: Jolana Šinajová